

TOATEENIJA

NITA PROSE

Inglise keelest tõlkinud Raili Puskar

Jackie.

PROLOOG

Mina olen teie toateenija. Ma koristan teie numbritoa, ma **M**sisenen fantoomina teie tuppa, kui olete läinud välja uitama, ilma et teile läheks sugugi korda, milline korralagedus teist maha on jäänud või mida ma võiksin teie äraolekul teie toas näha.

Ma tühjendan teie prügikastid, viskan ära kviitungid, mida te ei taha, et keegi võiks avastada. Ma vahetan teie voodipesu, ma oskan öelda, kas te olete oma voodis maganud ja kas te veetsite möödunud öö üksinda või mitte. Ma panen teie jalanõud ukse kõrvale rivisse, klopim teie padjad kohevaks ja leian neilt juuksekarvad. Teie omad? Vaevalt. Ma koristan teie järelt, kui te olete liiga palju joonud ja mustate tualetipoti ära või teete midagi veel hullemat.

Kui ma olen oma tööga ühele poole saanud, on teie tuba piinlikult puhas ja korras. Teie voodi on laitmatult tehtud, padjad on kohevad, nagu teie voodis poleks mitte keegi maganud. Teist maha jäänud tolm ja mustus on kadunud nagu tina tuhka. Teie läikima löödud peeglist vaatab teile vastu teie süütu nägu. Teid poleks siin just nagu olnudki. Kogu teie räpasus, kõik teie valed ja pettused oleks nagu kustutatud.

Mina olen teie toateenija. Ma tean teie kohta uskumatult palju. Aga mida teate teie minu kohta?

ESMASPÄEV

ESIMENE PEATÜKK

Ma saan väga hästi aru, et minu nimi ajab naerma. Enne seda, kui ma nelja aasta eest selle töökoha sain, ei ajanud see naerma. Ma olen toateenija peenes Regency Grandi hotellis ja mu nimi on Molly. Toateenija Molly. Naljanumber*. Enne selle töökoha vastu võtmist oli Molly kõigest nimi, mille mulle oli pannud minu ema, kes hülgas mu nii ammu, et mul pole temast ühtki mälestust peale mõne foto ja lugude, mis vanaema on mulle rääkinud. Vanaema rääkis, et ema arvates oli Molly armas tütarlapse nimi, et see tõi silme ette punased põsed ja hiiresabad, kuigi mul pole kumbagi. Mul on lihtsad tumedad juuksed, mida ma lasen korralikult lühikeseks lõigata. Ma kammin juuksed keskelt – täpselt keskelt – lahku. Ma kammin juuksed vastu pead sirgeks. Mulle meeldib, kui kõik on lihtne ja korralik.

Mul on teravad põsenukid ja hele nahk, mida vahel imetletakse, kuigi ma ei saa aru, miks. Mu nahk on sama valge nagu linad, mida ma vooditest võtan ja vooditele laotan, vooditest võtan ja vooditele laotan, kogu päeva, rohkem kui kahekümnes toas, mida ma koristan auväärsete küllastajate jaoks, kes peatuvad viie täрни butiikhotellis Regency Grand, mis uhkeldab „tänapäevasesse keskkonda sobiva peene elegantsi ja väärikusega”.

Ma ei uskunud eladeski, et võiksin saada nii väärika töökoha peenes hotellis. Ma saan aru, et teised on teist meelt, on arvamusel, et toateenija on alamat sorti ja tähtsusetu. Ma tean, et me kõik peaksime püüdlema selle poole, et meist saaksid arstid ja

* Molly on alamtast seisusest inimeste seas kasutatav tütarlapse nimi. – *Siin ja edaspidi tõlkija märkused*

advokaadid ja rikkad kinnisvaramagnaadid. Mina aga mitte. Ma olen oma töökohta eest nii tänulik, et ma näpistan end iga päev. Ma teen seda tõesõna. Eriti nüüd, kui vanaema ei ole. Ilma temata ei ole kodu päriselt kodu. Tundub, nagu meie korterist oleks kõik värvid ära uhutud. Aga niipea, kui ma sisenen Regency Grandi hotelli, lööb maailm värvides särama.

Kui ma toetan käe läikima löödud messingist trepikäsipuule ja sammun veripunast treppi mööda hotelli sammashalli, olen ma nagu Võlumaale sisenev Dorothy. Astun säravatest pöördustest sisse ja näen klaasil vastu peegeldumas oma tõelist mina: ma ei pääse kuskile oma tumedatest juustest ja kahvatust jumest, aga mu põskedele sugeneb puna, mu *raison d'être* on taas ennistatud.

Kui ma olen fuajee ustest sisse astunud, jään sageli hetkeks seisma, et fuajee hiilgust imetleda. Fuajee ei tuhmu iial. See ei kaota iial sära ega pleegi ära. Fuajee on õnneks iga päev ühesugune. Vasakut kätt on vastuvõtt ja *concierge*, süsimusta leti taga seisavad korrektset must-valges riietuses pingviine meenutavad vastuvõtutöötajad. Ja siis hobuserauakujuline avar fuajee ise, mille põrandad on kaetud säravvalge Itaalia marmoriga ning kust kisub pilgu üles teise korruse rõdule, mida ehivad *art déco* elemendid ja kuhu viib uhke trepp, mille rikkalikult ehitatud balust-rid väänlevad madudena kinnitusteni, mida hoiavad liikumatuna paigal messingist lõuad. Külastajad seisavad sageli käsipuu ääres, toetavad käed läikima löödud postile ja silmitsevad all avanevat imelist vaatepilti: läbi fuajee kohvleid tarivaid, süia-sinna marssivaid portjeesid, luksuslikes tugitoolides lamasklevaid külastajaid või smaragdrehelistel diivanitel istuvaid paare, kelle saladused neelab endasse pehme samet.

Aga kõige rohkem meeldib mulle fuajee juures vist selle lõhn, esimene sõõm, mille ma hingam iga vahetuse alguses sisse, mis on segu daamide peentest parfüümidest, nahktugitoolidest õhkuvast

muskusest ja kirbest sidrunilõhnalisest poleerimisvahendist, millega kaks korda päevas läikivad marmorpõrandad üle käiakse. See on hotelli vaimu lõhn. See on elu enda aroom.

Iga päev, kui ma saabun Regency Grandi hotelli, tunnen ma end taas elavana, ma tunnen end hiilguse ja värvide osana. Ma olen suure terviku lahutamatu, särav ja ainulaadne osa.

Vanaemal oli tavaks öelda: „Kui sa oma tööd armastad, ei ole sul kunagi tunnet, et sa töötad.” Ja tal on õigus. Minu silmis on iga tööpäev puhas rõõm. Ma olen selle töö jaoks sündinud. Mulle meeldib koristada, mulle meeldib mu toateenijakäru ja mulle meeldib mu vormiriietus.

Pole midagi paremat kui varahommikuselt korralikult varustatud toateenijakäru. Minu tagasihoidlikust seisukohast on see külluse- ja ilusarv. Apelsiniõite järele lõhnavad väikesed krabisuvad seebipakid, tibatillukesed Crabtree & Evelyni firmamärgi šampoonipudelikud, lamedad pabersalvrätide karbid, hügieenilise kile sisse pakitud tualettpaberirullid, kolmes suuruses rätid – vanilinat, käterätid ja pesulapid –, mis on lumivalgeks pleegitatud, ning tee- ja kohvikandikutele mõeldud salvätivirnad. Ja kõige lõpuks koristuskomplekt, kuhu kuuluvad sulgedest tolmuhari, sidrunilõhnaline mööbli poleerimisvahend, kergelt lõhnastatud antiseptilised prügikotid ja muljet avaldav lahuste ja desinfitseerimisvahendite kollektsioon, kus kõik on korralikult rivis ja valmis iga võimalikku plekki ründama, olgu siis tegu kohvitassist jäänud rõngakujulise jäljega, oksega – või isegi verega. Korralikult varustatud toateenijakäru on portatiivne sanitatsiooniime, ratastel liikuv puhastusmasin. Ja nagu ma ütlesin, see on ilus.

Ja mu vormiriietus. Kui ma peaksin valima oma vormiriietuse ja käru vahel, siis poleks see vist võimalik. Minu vormiriietus on minu vabadus. See on ülim nähtamatuks muutev keep. Regency Grandi hotellis läheb vormiriietus iga päev hotelli pesumajja – mis

asub hotelli keldrikorrusel, majapidamisosakonna riietusruumidest edasi – keemilisse puhastusse. Igal hommikul tööle saabudes leiab ma oma vormi oma riidekapi ukse külge riputatuna. Puhas vorm on kaetud kilega ja selle küljes on väike märkmepaber, millele on kirjutatud musta markeriga minu nimi. Milline rõõm on seda, minu teist nahka, seal hommikuti näha; see on puhas, disinfitseeritud, äsja pressitud ja lõhnab nagu segu värskest paberist, siseujulast ja ülimest puhtusest. Nagu uus algus. Just nagu oleks eelmine päev ja sellele eelnenud päevad kustutatud.

Kui ma panen selga oma toateenija vormiriietuse, mitte vanaaegse nagu „Downton Abbeys” või Playboy jätku stiilis kliše, vaid pimestavalt valge targeldatud triiksärki ja kummardamist võimaldava venivast materjalist musta kitsa seeliku, olen ma terviklik. Kui ma olen tööpäevaks riides, tunnen end enesekindlamana, nagu ma teaksin, mida öelda ja mida teha – vähemalt suurema osa ajast. Ja kui ma võtan tööpäeva lõpus vormiriided seljast, tunnen end alasti, kaitsetuna, ebatäielikuna.

Õigupoolest on nii, et mul on sotsiaalsetes olukordades sageli raskusi; mul on niisugune tunne, nagu kõik mängiksid mingit keerulist mängu, mille reeglid on kõigile teada, aga mina mängin seda esimest korda. Ma teen muret tekitava regulaarsusega etiketivigu, solvan inimesi, kui tegelikult tahan teha komplimenti, tõlgendan kehakeelt valesti, ütlen valel ajal vale asja. Ma tean ainuüksi tänu vanaemale, et naeratus ei tähenda ilmtingimata, et teine inimene on õnnelik. Vahel naeratakse ka siis, kui sinu üle naeratakse. Või sind tänatakse, kuigi tegelikult tahetakse sulle kõrvakiil anda. Vanaema ütles ikka, et ma tõlgendan teiste inimeste käitumist üha paremini – *iga päevaga üha paremini, mu kallike* –, aga nüüd, ilma temata, olen ma hädas. Varem, kui ma jooksin pärast tööd koju, lõin koduukse lahti ja esitasin talle küsimusi, mis ma olin päeva jooksul talletanud. „Ma olen kodus!

Vanaema, kas ketšupiga saab tõesti messingit puhastada või peaksin ma siiski jääma soola ja äädika juurde? Kas vastab tõele, et on inimesi, kes joovad teed koorega? Vanaema, miks mind kutsuti täna tööle Rumbaks?”

Aga nüüd, kui koduüks avaneb, ei ütle keegi „Oh, Molly, kallike, ma seletan sulle” või „Ma teen sulle õige tassi teed ja vastan kõigile su küsimustele”. Nüüd tundub meie ödus kahe magamis- toaga korter tühi ja elutu nagu koobas. Või kirst. Või haud.

Ma arvan, et mind kutsutakse pidudele viimases järjekorras just sellepärast, et mul on raske näoilmeid tõlgendada. Ma olen arusaadavalt kohmetu vestluspartner ja kui uskuda, mida teised räägivad, siis pole mul omaealisi sõpru. Ausalt öelda on see täiesti õige. Mul pole omaealisi sõpru, tegelikult on mul üldse väga vähe sõpru.

Aga tööle, kui ma kannan oma toateenija vormiriietust, sulandun ma keskkonda. Minust saab hotelli sisekujunduse osa nagu musta-valgetriibuline tapeet paljudes koridorides ja numbritubades. Seni, kuni ma hoian oma suu kinni, võin ma vormiriietust kandes olla kes tahes. Tõenäoliselt mind näha politseis isiku tuvastamise rivis ja teil ei õnnestuks mind ära tunda, kuigi te kõndisite minust päeva jooksul kümme korda mööda.

Ma sain hiljuti kahekümne viie aastaseks, vanaema ütleks „veerand sajandit”, kui tal õnnestuks mulle midagi öelda. Aga ei õnnestu, sest ta on surnud.

Jah, surnud. Miks nimetada seda mingi muu nimega? Ta ei hääbunud nagu kanarbikku kõditav leebe tuulehoog. Ta ei lahkunud tasahilju. Ta suri. Umbes üheksa kuu eest.

Tema surmale järgneval päeval oli imeliselt mahe ilm ja ma läksin tööle nagu ikka. Hotelli juhataja härra Alexander Snow oli mind nähes üllatunud. Ta meenutab mulle öökulli. Ta kannab sarvraamidega prille, mis on ta tõntsaka näo jaoks liiga suured.

Ta hõrenevad juuksed on kammitud tihedalt üle pea ja ta laubale moodustub juuksepiirist kolmnurk. Ta ei meeldi hotellis õieti mitte kellelegi. Vanaemal oli tavaks öelda: *Ära pööra tähelepanu sellele, mis teised mõtlevad, oluline on see, mida sina mõtled*. Ja mina olen sellega nõus. Inimene peab elama omaenda moraalikoodeksi järgi, mitte sörkima lamba kombel pimesi teiste sabas.

„Molly, mida te siin teete?” küsis härra Snow, kui ma vanaema surmale järgnenud päeval tööle läksin. „Tunnen teile kaasa. Härra Preston rääkis, et teie vanaema suri eile. Kutsusin teile asendaja juba välja. Eeldasin, et te võtate tänase päeva vabaks.”

„Härra Snow, miks te eeldasite?” küsisin mina. „Eeldades teete nii iseenda kui ka minu lolliks.”

Härra Snow vahtis mind niisuguse näoga, nagu ta üritaks hiirt välja oksendada. „Tunnen teile südamest kaasa. Kas te olete kindel, et ei taha päeva vabaks võtta?”

„Suri mu vanaema, mitte mina,” vastasin ma. „*Ega elu saa seisma jääda.*”

Härra Snow’ silmad läksid suureks – see tähendab vist šokki? Ma ei saa kuidagimoodi aru, miks peetakse tõde šokeerivamaks kui valet.

Aga härra Snow andis siiski järele. „Nagu soovite, Molly.”

Mõni minut hiljem olin ma alumisel korrusel majapidamisosakonna riietusruumis ja panin selga toateenija vormiriietuse, nagu ma teen iga päev, nagu ma tegin täna hommikul, nagu ma teen homme, kuigi täna suri keegi teine – mitte minu vanaema. Ja mitte kodus, vaid hotellis.

Jah. Täpselt nii. Leidsin täna tööl voodist surnuna ühe külastaja – härra Blacki. *Selle* härra Blacki. Kui see kõrvale jätta, oli mu tööpäev sama normaalne nagu ikka.

Kas pole huvitav, kuidas üks pöördeline sündmus võib muuta su mälu selle kohta, mis toimus? Tävaliselt sulanduvad tööpäevad

kokku, igapäevased ülesanded sulavad ühte. Neljandal korrusel tühjendatud prügikastid põimuvad kolmandal korrusel tühjendatutega. Ma võiksin vanduda, et koristan läänepoolset nurga-pealset sviiti number 410, tegelikult olen aga hotelli teises otsas, idapoolsel nurgal asuvas toas number 430, mis kujutab endast sviidi number 410 peegelpilti. Siis aga juhtub midagi ebatavalist – nagu härra Blacki leidmine tema voodist surnuna – ja ühtäkki muutub päev kristallselgeks, ühe hetkega aurust tahkeks. Iga hetk muutub meeldejäävaks ja ainulaadseks ning kõigist teistest eelnenud tööpäevadest eristuvaks.

Pöördeline sündmus toimus täna umbes kell kolm, kui ma olin oma vahetust lõpetamas. Olin kõik mulle määratud toad ära koristanud – ka Blackide neljanda korruse sviidi –, aga mul oli vaja minna sinna tagasi, et nende vannitoa koristamisega ühele poole saada.

Ärge arvake hetkekski – pelgalt sellepärast, et ma koristasin Blackide sviiti kaks korda –, et ma olen lohakas või ma ei oska töid plaanida. Kui ma tuba koristan, võtan ma selle otsast lõpuni ette. Tuba jääb minust maha piinlikult puhtana ja korras – mitte üheltki pinnalt ei jää tolm pühkimata, minust ei jää maha mingit mustust. *Puhtusearmastus on ülim voorus*, oli vanaemal tavaks öelda, ja ma leian, et see on igati hea õpetus, mille järgi elada. Ma ei tee midagi üle otsa, ma löön kõik läikima. Minust ei jää maha mitte ühtki sõrmejälge, mida ära nühkida, mitte ühtki plekki, mida eemaldada.

Nii et see polnud sugugi nii, et ma olin laisk ja otsustasin hommikul Blackide sviiti koristades nende vannituba *mitte* koristada. Vastupidi, minu esimese koristuskäigu ajal oli vannituba hõivatud. Härra Blacki praegune abikaasa Giselle läks kohe varsti pärast minu saabumist duši alla. Ja kuigi ta andis mulle (laias laastus) loa sel ajal, kui tema end pesi, ülejäänud sviit ära

koristada, jäi ta duši alla nii kauaks, et vannitoa ukse alt hakkas auru välja immitsema.

Härra Charles Black ja tema teine abikaasa Giselle Black on Regency Grandi pikaajalised püsikliendid. Neid tunnevad hotellis kõik, neid tunnevad kogu riigis kõik. Härra Black peatub – või õigemini peatus – meie juures iga kuu vähemalt kaks nädalat, kui ta käis siin oma kinnisvaraasju üle vaatamas. Härra Black on – oli – kuulus ettevõtja, ärimagnaat, suurärimees. Nii tema kui ka Giselle'i fotod olid sageli seltskonnaajakirjades. Temast räägiti kui keskealisest hõbedaste juustega rebasest, kuigi tegelikult polnud ta ei hõbedane ega rebane. Giselle'ist räägiti samal ajal kui noorest saledast trofeenaisest ja seltskonnadaamist.

Minu arvates oli see väga kenasti öeldud, aga kui vanaema seda luges, oli ta teist meelt. Kui ma küsisin ta käest põhjust, vastas ta: *Lugeda tuleb ridade vahelt.*

Härra ja proua Black olid abielus lühikest aega, umbes kaks aastat. Meil Regency Grandi hotellis on vedanud, et see väga lugupeetud paar osutas meie hotellile regulaarselt au. See tõstis meie hotelli prestiiži. Mis tähendab rohkem külastajaid. Mis tähendab, et minul on töö.

Ühel korral rohkem kui kahekümne kolme kuu eest, kui me jalutasime linna finantsrajoonis, osutas vanaema kõigile hooneatele, mis kuulusid härra Blackile. Ma polnud arugi saanud, et talle kuulub ligemale neljandik linna, aga nii see on. Või oli. Tuleb välja, et kui sa oled laip, ei saa sa kinnisvara omada.

„Tema ei ole Regency Grandi omanik,“ ütles härra Snow kord härra Blacki kohta, kui härra Black oli veel vägagi elus. Härra Snow rõhutas oma sõnu naljaka turtsatusega. Mul pole aimugi, mida see turtsatus pidi tähendama. Üks põhjus, miks härra Blacki teine naine Giselle on hakanud mulle meeldima, on

see, et tema räägib minuga nii, nagu asjad on. Ja ta kasutab oma sõnu.

Täna hommikul, kui ma esimest korda Blackide sviiti sisenesin, koristasin ma selle põhjalikult ära – välja arvatud vannitoa, mis oli hõivatud, sest seal oli Giselle. Giselle polnud üldse enda moodi. Märkasin tuppä sisenedes, et ta silmad olid punased ja paistes. Mõtlesin, et kas tal on mingi allergia. Või on see hoopis kurbusest? Niipea, kui ma kohale jõudsin, jooksis ta vannituppa ja lõi ukse pauguga kinni.

Ma ei lasknud tema käitumisel oma tööd häirida. Vastupidi: asusin otsemaid tööle ja koristasin tarmukalt sviiti. Kui kõik oli laitmatult korras, seisatasin, käes taskurätikarp, vannitoa ukse taga ja hüüdsin Giselle'ile: „Teie toad on taas laitmatult korras! Tulen pärastpoole vannituba koristama!”

„Okei!” vastas Giselle. „Sellepärast pole veel vaja karjuda! Jessas!” Kui ta lõpuks vannitoast väljus, ulatasin talle taskuräti juhuks, kui tal oli tõesti allergiahoog või ta oli löödud. Arvasin, et ta ajab minuga paar sõna juttu, sest ta on sageli kaunis jutukas, aga tema tuhises magamistuppa riietuma.

Mina väljusin seepeale sviidist ja asusin koristama järjest kõiki neljanda korruse tube. Kohendasin patju ja lõin kullatud raamides peeglid läikima. Puhastasin tapeedilt ja seintelt plekid. Keerasin mustad linad ja märjad käterätid kokku. Desinfitseerisin tualetipotid ja kraanikausid.

Olles sellel korrusel tööga poole peale saanud, tegin lühikese hingetõmbepausi, et viia käru keldrisse, kus jätsin kaks suurt ja rasket kotti määrdunud linade ja käterätidega pesuruumi. Hoolimata keldrikorrusel valitsevast õhupuudusest, millele aitasid kaasa eredad päeavalguslambid ja väga madalad laed, oli kerendus pesukottidest lahti saada. Tagasi koridoridesse minnes tundsin end märksa kergemalt, kuigi pisut higiselt.

Otsustasin käia Juan Manueli juures, kes on köögis nõudepesija. Traageldasin hästi treenitud nutikat hiirt meenutades läbi koridoride labürindi vasakule, paremale, vasakule, vasakule, paremale. Kui jõudsin laiade köögiusteni ja astusin neist läbi, jättis Juan Manuel kõik sinnapaika ja tõi mulle suure klaasi külma vett jääga, mille eest ma olin talle väga tänulik.

Pärast lühikest meeldivat jutuajamist lahkusin ma Juan Manuelist. Seejärel võtsin majapidamisosakonnast puhtad käterätid ja voodilina. Järgmiseks läksin ma teise korruse värskema õhu kätte, kus hakkasin koristama järgmisi tube, kust sain kahtlaselt vähe jootraha, aga sellest pikemalt pärastpoole.

Selleks ajaks, kui ma pilgu käekellale heitsin, oli kell juba kolme ringis. Oli aeg minna tagasi neljandale korrusele ja koristada ära härra ja proua Blacki vannituba. Seisatasin nende numbritoa ukse taga ja kuulatasin, kas toas on liikumist. Koputasin, nagu ette nähtud. „Majapidamine!” hüüdsin ma valju, aga viisakalt kindla häälega. Ei mingit vastust. Võtsin oma üldvõtme ja avasin käru enda järel sisse vedades sviidi ukse.

„Härra ja proua Black? Kas ma tohin koristuse lõpule viia? Ma soovin väga, et teie tuba oleks taas piinlikult puhas ja laitmatu korras.”

Ei mingit vastust. Küllap on härra ja proua väljas – vähemasti nii ma arvasin. Seda parem. Ma saan teha oma tööd põhjalikult ja segamata. Lasin raskel uksele enda järel kinni vajuda. Vaatasin elutoa ringi. Tuba ei näinud välja nii, nagu ma olin selle mõne tunni eest jätnud – see ei olnud puhas ja korras. Maast laeni ulatuvatele akendele, kust avanes vaade alla tänavale, olid kardinad ette tõmmatud ja klaasist laual olid minibaarist pärit viskipudelid külili, nende kõrval pooltühi klaas, selle kõrval lõpuni tõmbamata sigar, põrandal kokku kägardatud salvrätt ja diivanil lohk, kuhu viski manustaja tagumik oli toetunud. Giselle'i kollane käekott ei

olnud enam ukse kõrval laual, kus ma olin seda hommikul näinud, mis tähendas, et ta oli läinud linna peale uitama.

Toateenija töö ei saa iial otsa, mõtlesin ma, kui tõmbasin diivanilt istmepadjaja, ma kloppisin seda, panin selle oma kohale tagasi ja silusin diivanit käega. Enne laua koristamist otsustasin heita pilgu teiste tubade seisundile. Paistis väga sedamoodi, et mul tuleb kogu sviit uuesti koristada.

Läksin sviidi tagumises otsas asuvasse magamistuppa. Uks oli lahti ja ukse ees põrandal maas oli hotelli luksuslik hommikumantel. Kohalt, kus ma seisin, oli näha magamistoa riidekapp, mille üks uks oli ikka veel lahti – täpselt nii, nagu ma olin selle hommikul jätnud, sest riidekapis oleva seifi uks oli samuti lahti, mille tõttu ei õnnestunud riidekapi ust korralikult kinni panna. Osa seifi sisu oli endiselt puutumata – see oli mulle kohe selge –, aga need, mis olid minus hommikul ärevust tekitanud, olid kadunud. Teatud mõttes oli see kergendus. Keerasin pilgu kapilt, astusin ettevaatlikult üle hommikumantli ja sisenesin magamistuppa.

Ja ma nägin teda alles siis. Härra Blacki. Ta kandis sedasama kaherealise pintsakuga ülrikonda nagu varem, kui ta mulle koridoris otsa jooksis, aga paberileht, mis oli tal olnud ülrikonna rinnataskus, oli kadunud. Ta lamas voodil selili. Voodi oli segamini ja kortsus, just nagu ta oleks enne selili heitmist voodil vähernud. Ta pea toetus ühele, mitte kahele padjale, ja teised kaks patja tema kõrval olid paigast ära. Mul tuleb üles otsida kohustuslik neljas padi, mille ma olin hommikul voodit tehes päris kindlasti oma kohale asetanud, sest nagu öeldakse, kõige olulisemad on pisidetailid.

Härra Blacki kingad olid toa teises otsas. Ma mäletan seda väga täpselt, sest ühe kinga nina oli suunaga lõunasse, teine itta, ja mul oli otsemaid selge, et minu professionaalne kohustus on keerata kinganinad enne toast väljumist samasse suunda ning harutada kingapaelte pundar lahti.

Loomulikult ei olnud seda stseeni nähes minu esimene mõte, et härra Black on surnud. Ma arvasin, et ta oli vajunud pärast elutoas manustatud viskit sügavasse unne. Aga lähemal uurimisel märkasin toas veel teisi kummastavaid asju. Härra Blackist vasakule jääval öökapiil oli ravimipurk, millel polnud korki peal – tundsin selles ära Giselle'i ravimipurgi. Purgist olid pudenenud välja väikesed sinised tabletid, millest mõned olid öökapiil, mõned põrandale kukkunud. Paari tableti peale oli astunud, mille tõttu oli peenike pulber trambitud vaiba sisse. Pulbri vaiba seest kätte saamiseks tuleb võtta tolmuimeja ja vaip pärast vaibapuhastusvahendiga üle käia, et vaiba karv oleks taas laitmatus korras.

Seda ei tule sageli ette, et ma leian numbrituppa sisenedes külastaja voodist magamast. Minu suureks ehmatuseks taban ma neid hoopis sagedamini hoopis teises seisundis – *in flagrante*, nagu ladina keeles öeldakse. Enamik külastajaid, kes otsustavad magada või oma eraasjadega tegeleda, on niipalju viisakad, et panevad ukse külge sildi palvega mitte segada, mille ma jätan selliseid puhke silmas pidades alati eestuppa lauale. Ja enamik külastajaid hüüab kohe, kui ma juhtun neid ebasobival hetkel tahtmatult tabama. Härra Black aga seda ei teinud, ta ei hüüdnud ega käskinud mul ära aurata nagu tavaliselt, kui ma sattusin juhtumisi ebasobival hetkel tulema. Tema magas endiselt sügavat und.

Alles siis taipasin, et nende kümme sekundi jooksul, mis ma magamistoa lävel seisin, polnud ma teda hingamas kuulnud. Ma tean ühtteist sügavat und magavate inimeste kohta, sest mu vanaema oli juhtumisi selline, aga mitte ükski magaja ei maga nii sügavat und, et loobub täielikult hingamast.

Ma pidasin arukaks härra Blacki kontrollida ja veenduda, et temaga on kõik hästi. Ka see on toateenija professionaalne kohustus. Astusin sammukese lähemale, et ta nägu uurida. Just siis märkasin ma, kui hall ta näost paistis, kui paistes ja kui ...

ilmselgelt mitte hea tervise juures. Astusin ettevaatlikult veel lähemale, otse voodi kõrvale, kus kummardusin ta kohale. Ta kortsud olid välja joonistunud, ta suunurgad tigidalt allapoole, kuigi härra Blacki puhul ei saanud seda pidada erakordseks. Ta silmade ümber olid kummalised väikesed jäljed nagu punased ja lillad nõelatorked. Alles siis andis mu aju ühtäkki häirekella. Just sel hetkel jõudis mulle täiel määral kohale häiriv tõsiasi, et selles olukorras oli paigast ära rohkem, kui olin esmalt arvanud.

Toksasin härra Blacki õlga. Ta õlg tundus jäik ja külm nagu mööblitükk. Panin käe ta suu ette meeleheitlikus lootuses, et tunnen tema hingeõhku, aga tulutult.

„Ei, ei, ei,“ ütlesin ma, asetades kaks sõrme ta kaelale, et pulssi otsida, aga pulssi ei olnud. Haarasin tal õlgadest ja raputasin teda. „Härra! Härra! Ärgake üles!“ Kui ma nüüd selle peale mõtlen, oli seda teha tobe, aga tol hetkel tundus võimatu, et härra Black võiks olla surnud.

Kui ma ta lahti lasin, langes ta tagasi voodile ja ta pea kolk-
sas kergelt vastu voodi peatuge. Taganesin voodist, käed külgedel kangedunud.

Kooberdasin teise öökapi juurde, kus oli telefon, ja helistasin vastuvõttu.

„Regency Grand, vastuvõtt kuuleb. Kuidas saame teid aidata?“

„Tere päevast,“ ütlesin ma. „Ma ei ole külastaja. Tavali-
selt ei kutsu ma abi. Siin toateenija Molly. Olen sviidis number 401 ja mul on siin väga ebatavaline olukord. Mõneti ebaharilik seisukord.“

„Miks te vastuvõttu helistate? Helistage majapidamisse.“

„Mina olengi majapidamine,“ ütlesin ma häält tõstes. „Palun teatage härra Snow’le, et ühel külastajal on ... permanentne terviserike.“

„Permanentne terviserike?“

Just sellepärast ongi alati parim väljenduda otsekoheselt ja selgelt, aga ma pean tunnistama, et olin sel hetkel ajutiselt peata.

„Ta on väga surnud,“ ütlesin ma. „*Surnud* oma *voodis*. Võtke ühendust härra Snow’ga. Ja palun kutsuge kiirabi. Otsekohe!”

Seepeale katkestasin kõne. Kui aus olla, siis see, mis järgmiseks juhtus, tundub sürrealistlik ja nagu unes. Mäletan, et mu süda peksis rinnus, tuba läks kreeni nagu kaader Hitchcocki filmis, käed muutusid higiseks ja telefonitoru oleks mul peaaegu käest libisenud, kui ma selle oma kohale panin.

Sel hetkel tõstsin ma pilgu. Minu ees seinal oli kuldses raamis peegel, mis ei peegeldanud mitte üksnes minu enda hirmunud nägu, vaid ka kõike muud, mida ma polnud ennist tähele pannud.

Seepeale käis mu pea veel rohkem ringi ja põrand õõtsus mu jalge all. Panin käe rinnale tulutus katses värisevat südant vaigistada.

Ühe asja olen ma toateenija tööd tehes ära õppinud. Olla selgelt nähtav, aga samas suuresti nähtamatu, on palju lihtsam, kui võiks eladeski arvata. Sa võid olla väga oluline, isegi otsustava tähtsusega, aga võid jääda täielikult kahe silma vahele. See kehtib toateenijate kohta ja paistab, et ka teiste kohta. Kahjuks on see kurb tõsiasi.

Kohe varsti pärast seda ma minestasin. Toas läks pimedaks ja ma vajusin kokku nagu vahel, kui teadvusel olemine osutub liiaks.

Istudes nüüd siin härra Snow’ luksuslikus kabinetis, mu käed värisevad. Mu närvid on läbi. Mis õige, see õige. Mis tehtud, see tehtud. Aga ma värisen ikkagi.

Kasutan enda rahustamiseks vanaemalt õpitud trikki. Iga kord, kui pinge muutus mõnd filmi vaadates talumatuks, haaras vanaema puldi ja keris edasi. „Nii,“ tõdes ta. „Pole mõtet lasta närve rikkuda, kui lõpp on paratamatu. Mis tuleb, see tuleb.” See kehtib filmide puhul, päriselus aga mitte alati. Päriselus võivad

sinu astunud sammud muuta tagajärgi kurvast õnnelikuks, pettumust valmistavast rahuldust pakkuvaks, valest õigeks.

Vanaema trikk aitab. Kerin mälulindi kiiresti edasi ja jätkan meenutamist just täpselt õigest kohast. Värisemine annab kohe järele. Ma olin endiselt sviidis, aga mitte magamistoas. Olin väliskuuse juures. Jooksin tagasi magamistuppa, haarasin teist korda telefonitoru ja helistasin vastuvõttu. Seekord nõudsin ma, et saaksin härra Snow'ga rääkida. Kuuldes telefonis tema häält, mis küsis: „Haloo? Mis lahti?“, väljendusin ma väga selgelt.

„Molly siin. Härra Black on surnud. Ma olen *tema toas*. Palun kutsuge otsekohe kiirabi.”

Umbes kolmteist minutit hiljem astus härra Snow sisse, kohe tema järel väike meditsiinitöötajate ja politseinike armee. Härra Snow võttis mul küünarnukist nagu väikesel lapsel ja viis mu eemale.

Ja nüüd istun ma fuajee kõrval tema kabinetis kindlas ja kriikusuvas punase nahkkattega toolis. Härra Snow väljus mõne aja eest – võib-olla tunni eest, võib-olla veelgi varem? Ta käskis mul seni siin istuda, kuni ta tagasi tuleb. Mul on ühes käes tass kosutava teega ja teises käes muretainaküpsis. Ma ei mäleta, kes need mulle tõi. Tõstan tassi huultele – tee on soe, aga mitte kõrvetavkuum, täpselt õige temperatuuriga. Mu käed värisuvad ikka veel pisut. Kes küll keetis mulle tee, mis on just selline nagu vaja? Kas härra Snow? Või keegi köögis? Võib-olla Juan Manuel? Võib-olla Rodney baaris? Mõte, et Rodney tegi mulle just sellise tee nagu vaja, on väga meeldiv.

Langetades pilgu teetassile, mis on päris portselanist ja millele on maalitud roosad roosid ja rohelised okkad, tunnen ühtäkki vanaemast puudust. Meeletult.

Tõstan küpsise huultele. Küpsis krõmpsuh mõnusalt mu hammaste vahel. Küpsise tekstuur on mure, maitse hõrk ja võine. Üldiselt väga hea küpsis, mis maitseb magusalt, nii magusalt.

TEINE PEATÜKK

Olen härra Snow' kabinetis endiselt üksinda. Pean tunnistama, et ma olen mures, sest olen oma tubade koristamisega väga ajast maas, jootraha korjamisest rääkimata. Tavaliselt olen ma selleks ajaks koristanud ära terve korruse toad, täna aga mitte. Olen mures, mida teised toateenijad mõtlevad ja kas nad peavad minu tegemata töö ära tegema. Mööda on läinud nii palju aega ja härra Snow pole ikka veel mulle järele tulnud. Püüan minus paisuvat hirmu vaigistada.

Mulle turgatab pähe, et üks hea viis end maha rahustada on mõelda tagasi oma päevale, püüda meenutada nii hästi kui võimalik kõike kuni selle hetkeni, kui ma leidsin sviidist number 401 härra Blacki voodist surnuna.

Tänane päev algas nagu iga teine tavaline päev. Astusin hotelli uhketest pöördustest sisse. Tegelikult peaksid hotelli töötajad sisenema tagumisest uksest, aga seda teevad väga vähesed. See on üks reegel, mille rikkumine pakub mulle rõõmu.

Mulle meeldib tunda hotelli peaukseni viival veripunase vaibaga kaetud trepil käe all messingist käsipuud, mis on läikima löödud. Mulle meeldib tunda jalge all kohevat vaipa. Ja mulle meeldib tervitada Regency Grandi hotelli uksehoidjat härra Prestonit. Kaabut ja hotelli kuldse vapiga ehitud pikka mantlit kandev kehakas härra Preston on töötanud hotellis üle kahe aastakümne.

„Tere hommikust, härra Preston.”

„Oh, Molly, armas laps! Rõõmsat esmaspäeva.” Ta kergitab tervituseks kaabut.

„Kas te oma tüdarta olete viimasel ajal näinud?”

„Täna küsimast. Sõime laupäeval koos õhtust. Ta peab homme kohtusaalis kaitsekõne. Mul on ikka veel raske uskuda, et minu väike tüdruk seisab seal kohtuniku ees. Ma soovin, et Mary saaks teda nüüd näha.”

„Te olete ta üle kindlasti väga uhke.”

„Olen tõesti.”

Härra Preston jäi rohkem kui kümne aasta eest leseks, aga ta pole uuesti abiellunud. Kui temalt küsitakse, miks ta pole naist võtnud, on tema vastus ikka ja jälle sama: „Minu süda kuulub Maryle.”

Härra Preston on aus ja õiglane inimene. Ta ei peta ega tüssa. Kas ma olen maininud, kui väga ma petiseid ja tüssajaid põlgan? Petised ja tüssajad tuleks heita vesiliiva ja lasta neil sopa sees lämbuda. Härra Preston ei ole selline inimene. Tema on sedasorti, keda tahaksid endale isaks, kuigi mina pole sellel teemal mingi ekspert, sest minul pole kogu elu isa olnud. Minu isa kadus samal ajal nagu mu emagi – kui ma olin alles päris pisike, nagu vanaemal oli tavaks öelda. Olen saanud ajapikku aru, et see oli millalgi siis, kui ma olin kuue kuu kuni aasta vanune, ja et siis võttiski vanaema mu enda juurde ja meist sai pere: vanaema ja mina, mina ja vanaema. Kuni surm meid lahutas.

Härra Preston meenutab mulle vanaema. Ta tundis mu vanaema. Ma pole saanud päris täpselt aru, kuidas nad kohtusid, aga vanaema tundis teda ja sai päris hästi läbi tema abikaasa Maryga, puhaku ta rahus.

Härra Preston meeldib mulle, sest ta kannustab teisi korralikult käituma. Kui sa oled peene ja väärika hotelli uksehoidja, näed sa nii mõndagi. Nagu näiteks ärimehi, kes toovad hotelli kirglikud noored naised, kellega lõbutseda, kui nende keskealised abi-kaasad on tuhandete miilide kaugusel. Nagu näiteks rokkstaare, kes on nii purjus, et peavad uksehoidja poodiumit pissuaariks.

Nagu näiteks noort ja ilusat proua Blacki – teist proua Blacki –, kes tormab hotelliustest välja, ripsmetušš pisarmärgadel põskedel laiali.

Härra Preston käitub laitmatult ja nõuab teistelt samasugust käitumist. Olen kuulnud lugu, kuidas ta sai tollesama rokkstaari peale nii vihaseks, et andis vihje paparatsodele, kes piirasid ta mesilassülemina sisse, nii et ta ei peatunud enam iial Regency Grandi hotellis.

„Härra Preston, kas see vastab tõele?” küsisin temalt korra. „Kas te kutsusite tookord paparatsod välja?”

„Ära kunagi küsi, mida üks härrasmees tegi või ei teinud. Kui ta on tõeline härrasmees, siis tegi ta seda õilsal eesmärgil. Ja kui ta on tõeline härrasmees, siis ei räägi ta sellest iial.”

Vaat selline on härra Preston.

Kui ma temast täna hommikul möödusin, läksin ma läbi tohutu suure fuajee ja tuisikasin trepist alla koridoride labürinti, mis viivad kööki, pesupesemisruumidesse ja minu lemmikruumidesse – majapidamisosakonda. Need ruumid ei pruugi olla uhked – pole messingit, marmorit ega sametit –, aga mina kuulun majapidamisruumidesse.

Nagu alati panin ma puhta vormiriietuse selga, tõin toateenijakäru ja vaatasin, et kõik vajalikud asjad oleksid olemas ja tööpäevaks valmis. Käru ei olnud korralikult varustatud, mis pole mingi üllatus, sest eile õhtul oli tööl minu ülemus Cheryl Green. Enamik Regency Grandi töötajaid kutsub teda selja taga Tšornobõlik. Olgu täpsuse huvides öeldud, et ta ei ole Tšornobõlist pärit. Ta pole üldse Nõukogude Liidust pärit. Ta on elanud kogu oma elu siin selles linnas – nagu ka mina. Olgu öeldud, et kuigi ma ei hinda Cherylit kõrgelt, keeldun ma teda – ja ka kõiki teisi – selja taga pilkamast või alandamast. *Kohtle teisi samamoodi, nagu sa soovid, et sind ennast koheldaks*, oli vanaemal tavaks öelda ja ma

elan tema õpetuse järgi. Mind on minu veerand sajandi jooksul nii mõnegi nimega kutsutud ja ma olen omandanud tarkuse, et sõnad võivad teha märksa rohkem haiget kui füüsiline valu.

Cheryl võib küll olla minu ülemus, aga ta ei ole minust ülem. Vaadake, siin on suur vahe. Inimest ei saa hinnata selle järgi, millist tööd ta teeb või millisel positsioonil ta on, inimest tuleb hinnata tema tegude järgi. Cheryl on laisk ja lohakas. Ta petab ja teeb asju üle otsa. Ta veab kõndides jalgu järele. Olen oma silmaga näinud, kuidas ta puhastab külastaja kraanikaussi sama lapiga, mida kasutas tualetipoti küürimiseks. Kas te kujutate sellist asja ette?

„Mida sa teed?” küsisin ma tol päeval, kui ta mulle vahele jäi. „See pole ju hügieeniline.”

Õlakehitus. „Need külastajad ei anna mingit märkimisväärset jootraha. Olgu see neile õppetunniks.”

Mis pole loogiline. Kuidas külastajad teavad, et hotelli vanemtoateenija oli just äsja määrinud nende kraanikausi kokku mikrokoopiliste väljaheite osakestega? Ja kuidas nad peavad saama aru, et see tähendab, et nad peavad jätma suurema jootraha?

„Eks see näita, mis sorti inimesega tegu,” ütles vanaema, kui ma talle Cherylilt ja tualetilapist rääkisin.

Sel hommikul oli mu käru minu saabudes ikka veel täis eelmise päeva märgi ja määrdunud käterätte ning kasutatud seepe. Kui mina oleksin ülemus, siis ma naudiksin võimalust kärud korda teha.

Mul kulus natuke aega, et käru korrastada, ja selleks ajaks, kui ma olin ühele poole saanud, jõudis Cheryl lõpuks – nagu alati hili-nemisega – jalgu järele vedades oma vahetuseks kohale. Mõtlesin, kas ta tormab kohe ülemisele korrusele nagu tal tavaks, et „teha esimene ring peale”, mis tähendab, et ta käib vargsi sviitides, mis on minu koristada, ja varastab patjadelt mu kõige suuremad

rahatähed ning jätab minule üksnes peenraha. Ma tean, et ta teeb seda, kuigi mul ei õnnestu seda tõestada. Ta lihtsalt on selline – varganägu – ja mitte sedasorti nagu Robin Hood. Robin Hoodi tüüpi varganäod varastavad millegi õilsama nimel, et tagada õiglus nendele, kellele on liiga tehtud. Sedasorti vargus on õigustatud, teistsugune aga mitte. Aga olgu öeldud: Cheryl ei ole Robin Hood. Tema varastab vaid ühel põhjusel: et ise teiste pealt kasu lõigata. Ja see tähendab, et ta pole mitte kangelane, vaid parasiit.

Tervitasin Cherylit moka otsast ja seejärel tervitasin Päikesekiirt ja Sunithat, kes on minuga samas vahetuses. Päikesekiir on pärit Filipiinidelt.

„Miks su nimi on Päikesekiir?“ küsisin temaga esimest korda kohtudes.

„Minu särava naeratuse tõttu,“ vastas tema, ajas käe puusa ja tegi tolmuharjaga uhke kaare.

Siis märkasin ka mina päikese ja Päikesekiire sarnasust. Päikesekiir on särav ja soe. Ta räägib palju ja ta meeldib külustajatele. Sunitha on pärit Sri Lankalt ja erinevalt Päikesekiirest ei lausu tema õieti sõnagi.

„Tere hommikust,“ tervitan ma teda, kui ta on minuga samas vahetuses. „Kas kõik on hästi?“

Tema noogutab korra ja ütleb sõna või paar, aga see on ka kõik, kuigi minul pole selle vastu midagi. Temaga on meeldiv koos tööd teha ja ta ei laiskle ega raiska aega. Teiste toateenijate vastu pole mul mingeid vastuväiteid seni, kuni nad teevad oma tööd hästi. Aga ühte ütlen ma küll: nii Sunitha kui ka Päikesekiir oskavad toa piinlikult puhtaks teha, mis on minu kui toateenija silmis kiiduväärt omadus.

Kui mu käru oli valmis, sõitsin sellega kõõgi juurde, et käia Juan Manueli juures. Juan Manuel on hea töökaaslane, ta on alati